

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Türkiye'de Avrupa Kirlenici Salım ve Taşıma Kaydı (Avrupa-KSTK) Kapasite Artırımı İçin Teknik Yardım Projesi

Çalıştay Etkinliği

Sırbistan'da KSTK'nın uygulanması - faaliyetler, sorunlar ve zorluklar, diğer raporlama yükümlülüğünde KSTK

Tarih: 5 - 9 Mart 2018

Sunan:
Nebojša Redžić
SEPA

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Sırbistan Cumhuriyeti; Panonyan Ovasının güneyinde ve Balkanların ortasında, Orta ve Güneydoğu Avrupa'nın kesime noktasında yer alan bağımsız bir devlettir.

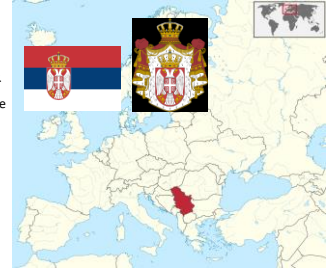
Ülkenin toplam yüzölçümü 88,361 km²'dir.

Sırbistan, parlamenter bir cumhuriyettir ve yönetim, yasama, yürütme ve yargı erklerine ayrılmıştır.

Siyasi olarak Sırbistan, 4 bölgeye ayrılmıştır: Kuzey Sırbistan (Vojvodina) ile Orta, Doğu ve Batı Sırbistan.

Ülkede 138 belediye ve 23 şehir vardır.

2016 yılı itibarıyla nüfusu – 7.058.322

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Çevre Koruma Ajansı

Çevre Koruma Ajansı, bir tüzel kişilik olarak Çevre Koruma Bakanlığı bünyesindeki bir kuruluştur ve aşağıdakilerle ilgili mesleki görevleri ifa etmektedir:

- Çevrenin korunmasına ilişkin ulusal bilgi sisteminin oluşturulması, eşgüdümü ve yönetimi (çevresel göstergeler, kirlenici kaydı, vs. yoluyla çevresel unsurların durumunun izlenmesi);
- Hava kalitesi, yüzey suyu ve yeraltı akifer ve yağış ile ilgili öngörülen ve uyumlaştırılmış programların uygulanması dahil olmak üzere hava ve su kalitesinin ulusal izlemesinin gerçekleştirilmesi;
- Ulusal Laboratuvarın Yönetimi;
- Çevresel verilerin toplama ve derlenmesi, işlenmesi ve çevrenin durumu ve çevre politikasının uygulanması hakkındaki raporların hazırlanması;
- Çevresel verilerin işlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin usullerin oluşturulması;
- En iyi mevcut teknikler ve uygulamalara ilişkin verilerin muhafaza edilmesi ve bunların çevre koruma alanında uygulanması;
- Avrupa Çevre Ajansı (EEA) ve Avrupa Bilgi ve Gözlem Ağı (EIONET) ile işbirliği ve yasada öngörülen diğer görevler.

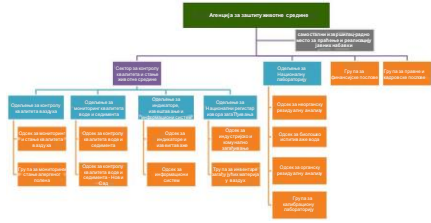
NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Çevre Koruma Ajansı

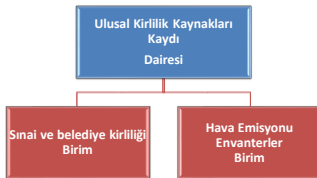
NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı Dairesi

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı, çevre kirlilik kaynaklarına ilişkin sistematik bilgi ve veri grubudur.

Bu, belirli bir bölgede çevrenin kalitesini olumsuz etkileyebilecek bütün insan faaliyetlerini içeren bir kayıttır.

Bu Kayıt, Bakanlıklar Kanunu ve Çevre Koruma Kanununa uygun olarak Çevre Koruma Ajansı tarafından yönetilen Sırbistan Cumhuriyeti'nin Çevre Bilgi Sisteminin bir bilgi alt sistemidir.

Ulusal Kayıt, devlet kuruluşları yanı sıra onun dışındaki toplumun, çevrenin yaydığı kirlenici maddelerin kaynakları ve miktarlarına ilişkin bilgiler konusunda artan gereksinimlerinin karşılanması amacıyla oluşturulmuştur.

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı

Ulusal Kayıt Dairesi'ne en çok iletilen sorular şöyledir:

- NEDEN VERİLERİ GÖNDERMEMİZ GEREKİR?**
- NEDEN BİLDİRİMDE BULUNMAMIZ GEREKİR?**
- TOPLANAN VERİLERLE NE YAPIYORSUNUZ?**

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı ÖLÇÜMÜN ÖNEMİ

Askeri yöntem konusunda ilk olarak Ölçüm; ikinci olarak miktar Tahmini; üçüncü olarak Hesaplama; dördüncü olarak olasılıkların Dengelenmesi; beşinci olarak Zafer. Ölçüm, varlığını Dünyaya borçludur; Miktar tahmini varlığını Ölçüme borçludur; Hesaplama, varlığını miktar Tahminine borçludur; Olasılıkların dengelenmesi varlığını Hesaplamaya borçludur; ve Zafer, varlığını olasılıkların dengelenmesine borçludur.

SUN TZU
SAVAŞ SANATI
Yeni dönemden önce IV. yüzyıl

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı ÖLÇÜMÜN ÖNEMİ

Ölçümler çok önemlidir.

Bir şeyi ölçmezseniz

onu kontrol edemezsiniz.

Onu kontrol edemezseniz

onu yönetemezsiniz.

Onu yönetemezseniz

onu daha iyi hale getirmeniz bile mümkün olmaz.

James Harington
iş süreçleri yönetimi konusunda dünyanın önde gelen uzmanlarından biri

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı

Bildirim ve veri toplama faaliyetleri, 2007'de Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydının kurulması ile başlamıştır.

2009 ve 2010'da Ulusal Kirlilik Kaydının yönetilmesine ilişkin komple bir hukuk çerçevesi benimsenmiştir.

2010'da bildirim sistemini düzenleyen bir dizi yönetmelik kabul edilmiştir.

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı

Bir dizi konu birimini kapsamaktadır:

- KSTK - Kirlileti Salım ve Taşıma Kaydı;
- Havaya emisyonlar;
- Suya emisyonlar;
- Toprağa emisyonlar;
- Atık yönetimi;
- Kullanımdan sonra özel atık akımlarına dönüşen ürünler.

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı

Kaydın hava emisyonlarına ilişkin bölümü, aşağıdaki gibi bir dizi veri tabanı ve envanterleri içermektedir:

- KSTK,
- ELV Yönetmeliğine uygun olarak havaya emisyonlar,
- Büyük yakma tesisleri,
- CLRTAP'a (Uzun Menzilli Sınır Ötesi Hava Kirliliği Sözleşmesi) göre başlıca kirlleticilerin envanteri,
- UNFCCC'ye göre Sera Gazı Envanteri,
- Kasıtlı olarak salınmamış uzun süre kalıcı organik kirlleticilerin ulusal envanteri.

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı

Kaydın su emisyonlarına ilişkin mevcut bölümü şunları içermektedir:

- KSTK,
- Atık su arıtma tesisi ve belediye su deşarj sisteminden kaynaklanan emisyonlar.

Mevcut yasal çerçeve, çok iyi bir şekilde geliştirilmemiştir ve bunun değiştirilmesi gerekmektedir.

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı

Ulusal Kaydın atık yönetimine ilişkin bölümü, aşağıdaki bileşenleri kapsamaktadır:

- KSTK,
- Belediye ve sıralı atık üretimi ve yönetimi,
- Atıkların ambalajlanması,
- Kullanımdan sonra özel atık akımlarına dönüşen ürünler.
- Özel atık akımları,
- Tıbbi atıklar,
- Tehlikeli atıklar,
- Düzenli depolama alanları ve atık düzenli depolama,
- Atıkların geri kazanımı ve geri dönüştürülmesi
- Atık ithalatı ve ihracatı,
- PCB'ler ve RSV atıkları,
- Verilmiş atık yönetim izinleri kaydı.

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı - KSTK

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı - KSTK

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydına katılan tesisler ve bildirimde bulunan atık üreten tesislerin sayısı

Yıl	Atık üretimi	Atık yeniden kullanımı	Atık bertarafı	Atık ithalatı	Atık ihracatı
2011	758	157	14	18	57
2012	1142	134	17	23	79
2013	1362	253	24	30	80
2014	1341	274	29	40	92
2015	2228	291	28	45	80
2016	2761	306	33	48	93

KSTK'ya katılan tesisler ve bildirimde bulunan atık üreten tesislerin sayısı

2011 – 2016 285 – 292 tesis

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı - KSTK

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı'na sunulan raporların sayısı

Yıl	Atık üretimi	Atık yeniden kullanımı	Atık bertarafı	Atık ithalatı	Atık ihracatı	Sihhi tesisat atıkları	Toplam*
2013	6602	24	253	90	30	106	7105
2014	8014	29	274	92	40	96	8545
2015	9266	28	291	90	45	96	9816
2016	11050	33	306	93	48	96	11626

* 27.07.2017 tarihi itibarıyla 2016'ya ilişkin olarak sunulan raporların sayısı

KSTK'ya katılan tesisler ve bildirimde bulunan atık üreten tesislerin sayısı

2011 – 2016 455 – 521 rapor

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı - KSTK

2016'da Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı'nda toplam atık üretim miktarı

9.197.100 ton

2016'da KSTK'daki toplam atık üretim miktarı

7.864.400 ton

% 85.5

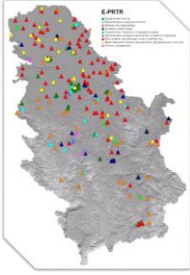
NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

KSTK kaydı

SEPA, 2008'de Avrupa KSTK'nın ve KSTK protokolünün uygulanması ile başlamıştır. 2010'da Ulusal Kirlilik Kaynakları Kaydı ile 166/2006 sayılı Avrupa KSTK direktifi ve KSTK kabul edilmiştir. KSTK protokolü, 2011'de onaylanmıştır. BS, 2012'de oluşturulmuştur. GIS, 2016'da oluşturulmuştur.

NIRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

KSTK kaydı - Güçlükler ve Sorunlar

2008'de SEPA'da İnsan Kapasiteleri

SEPA'da KSTK konusunda sadece bir kişi sorumluydu.

2018'de SEPA'daki İnsan Kapasiteleri

SEPA'da KSTK konusundan sorumlu 3 kadrolu personel ve 4 sözleşmeli personel bulunmaktadır.

NIRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

KSTK kaydı - Güçlükler ve Sorunlar

KSTK tesislerinin listesi

SEPA'nın işletme Tescil Ajansı (BRA) ile ortaklaşa hazırladığı ilk liste ve çevre müfettişleri.

Şu anda SEPA, doğrudan BRA ile bağlantılıdır ve biz bu tescildeki değişiklikleri inceliyoruz.

Şirketler şu anda tek başlarına Ajansa kayıt yaptırmakta ve ayrıca şirketler, rakiplerini bildirmektedir.

NIRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

KSTK kaydı - Güçlükler ve Sorunlar

Bildirim formları

2008'de. SEPA, Sırbistan Ulusal KSTK'sı için bildirim formları hazırlamıştır. 5 farklı form vardır:

1. Genel veriler,
2. Havaya emisyonlar
3. Suyu emisyonlar
4. Karaya emisyonlar
5. Atık yönetimi.

Bu formlar, KSTK protokolüne uygun olarak geliştirilmemiştir. KSTK protokolüne göre çok daha fazla bilgi talep ettik.

NIRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

KSTK kaydı - Güçlükler ve Sorunlar

Bildirim formları

Neden?

Farklı yöntemler (ağır listeler, zorunlu alanlar, vb) kullanarak hataları, aldatıcı ve sahte emisyon verileri ihtimalini önlemek istiyoruz.

Emisyonların (havaya olan) hesaplanmasında emisyon modelleri kullanmamıza fırsat veren verileri talep ettik.

"Kirlenme öder" ilkesine dayanan kayıta yer alan şirketler, yıllık kirlenme ücretleri ödemektedir.

NIRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

KSTK kaydı - Güçlükler ve Sorunlar

Bildirim formları

Tüm formları doldurduktan sonra, SEPA, farklı KSTK kategorilerinde yer alan 25 firmadan, gönüllülük esasına göre form doldurmalarını ve veri elde etme ve rapor hazırlama konusunda karşılaştıkları sorunlarla ilgili olarak bize geri bildirimde bulunmalarını istedi.

Bundan sonra KSTK için resmi formları hazırlıyoruz.

NIRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

KSTK kaydı - Güçlükler ve Sorunlar

Bildirim yükümlülükleri - bilgilerin yayılması

Rapor sunan kuruluşlar, bildirimde bulunma yükümlülüğünden haberdar olmadıklarını, veri toplama çalışmalarının mümkün olmadığını veya bildirimde bulunmak istemediklerini belirterek mümkün olan her türlü biçimde hava veya su emisyonları, su, vs. konusundaki yükümlülüklerinden kaçınmaya çalışmaktadırlar.

Şirketlerin, yönetmeliklerin kabul edilmesinden 8 yıl sonra hala bildirim yükümlülüklerini bilmemeleri kabul edilebilir bir şey değildir. Uygulamada rapor sunan kuruluşların, kendi aralarında bilgileri çok başarılı bir şekilde teati ettikleri görülmektedir. Bu sorunun aşılması amacıyla Kurum, rapor sunan bütün kuruluşlara her yıl Nisan ayı başında yükümlülüklerini yerine getirmediklerini bildirmek için bir yazı göndermektedir.

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

KSTK kaydı ve diğer sözleşmeler ve protokoller

Mevcut KSTK kaydı, farklı uluslararası sözleşmeler ve başka bildirim yükümlülükleri ile ilgili rapor hazırlama ve veri toplama için kullanılabilen yüksek düzeyde bir araçtır.

Küçük veri değişiklikleri ve ilavelerle KSTK kaydı, başka birçok bildirim yükümlülüğü için kullanılabilir.

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

KSTK kaydı ve diğer sözleşmeler ve protokoller

- Ulusal Çevrenin Durumu Raporu.
- EEA Çevrenin Durumu Bildirimi Bilgi Sistemi - SERIS
- AÇA ve diğer çevre göstergeleri.

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

KSTK kaydı - Güçlükler ve Sorunlar

Bildirim yükümlülükleri - bilgilerin yayılması

Başlıca sorunlardan biri de şirketlerin, büyük işletmeciler hariçinde bildirimlerin sürekliliğini sağlayamamalarıdır. Bunlardan bazıları, her yıl rapor sunan kişiyi değiştirmekte, bu da her yıl farklı sonuçlara neden olmaktadır.

Rapor sunan kuruluşların kapasitelerinin oluşturulması amacıyla Ulusal Kayıt Dairesi çalışanları, bağımsız olarak veya Ticaret Bakanlığı veya Odası ile işbirliği içinde bildirimle ilgili bütün konularda, özellikle de yeni tesis edilen bildirim yükümlülüğü konusunda her yıl 15 ila 20 yıl seminer düzenlemektedir.

Örneğin bütün Sırbistan'da 7 seminer, yeni bildirim yükümlülüğü olarak atık taşıması konusundaki Belge hakkında düzenlenmiştir. Rapor sunan kuruluşların ortalaması, 100'ün üzerinde veya hatta 200 katılımcı şeklindedir.

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

KSTK kaydı ve diğer sözleşmeler ve protokoller

- Bütün 1c. kategorisindeki tesisler, CLRTAP ve GHG envanterlerinde aynı zamanda 1.A.1.a kategorisindedir.
- KSTK'daki 1c kategorisindeki bütün tesisler aynı zamanda büyük yakma tesisi (LPS), büyük noktasal kaynak (LPS) ve EKOK tesisleridir.
- Bazı diğer kategoriler, aynı zamanda GHG ve CLRTAP bildirimleri için kullanılabilir.
- Ulusal enerji bakiyesindeki bazı kategorilerin KT/KK'si GHG ve CLRTAP bildirimleri için kullanılmaktadır.
- Ulusal Çevrenin Durumu Raporu.
- EEA Çevrenin Durumu Bildirimi Bilgi Sistemi - SERIS
- AÇA ve diğer çevre göstergeleri.

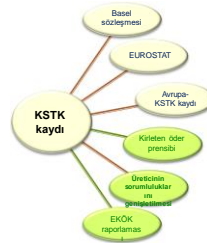
NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

KSTK kaydı ve diğer sözleşmeler ve protokoller

- Atık üretimi
- Atık düzenli depolama
- Atıkların yeniden kullanılması, geri kazanımı ve geri dönüşümü
- Atık ihracatı
- Atık ithalatı
- Basel sözleşmesi
- Ulusal Çevrenin Durumu Raporu.
- EEA Çevrenin Durumu Bildirimi Bilgi Sistemi - SERIS
- AÇA ve diğer çevre göstergeleri.

NİRÁS

Technical Assistance for Capacity Building on European Pollutant
Release and Transfer Register (E-PRTR) in Turkey

TR2013/0327.06-01-02/001

İLGİNİZ İÇİN TEŞEKKÜRLER!

NIRÁS

